

sir Arthur Conan **Doyle** (22. 5. 1859 Edinburgh – 7. 7. 1930 Crowborough /jižní Anglie/)

Britský spisovatel, jeden ze zakladatelů detektivní literatury.

Arthur Conan Doyle pocházel ze **středostavovské rodiny** s irskými kořeny. Vystudoval **lékařství** (absolvoval 1885).

Měl **široké zájmy**. Byl ovlivněn svým profesorem Josephem Bellem, který dokázal na základě zdánlivě marginálních detailů, jež vypožoroval u svých pacientů, dospět s využitím **přísně logického úsudku** k rychlému a přesnému stanovení diagnózy. Doyle se však také zajímal o **záhadné, paranormální jevy**, související s mystikou. A v závěru svých studií se

zúčastnil jako lodní lékař dvou dobrodružných plaveb k pobřeží Grónska a západní Afriky. V působení všech těchto vlivů se spatřují zdroje, z nichž Doyle vytvořil postavu **soukromého detektiva Sherlocka Holmese** – jednoho z nejpobulárnějších literárních hrdinů vůbec.

Doyle zahájil svou samostatnou **lékařskou praxi** v jižní Anglii; patřil mezi první stoupence povinného očkování. Ovšem jako venkovský lékař neměl mnoho pacientů, což jej podnítilo k psaní povídek (navázal na své dřívější pokusy v tomto směru). Již v r. 1886 napsal a r. **1887** publikoval román *Studie v šarlatové*: první dílo, v němž vystupuje **detektiv Sherlock Holmes** a jeho přítel a vypravěč **doktor Watson**.

Doyle byl dvakrát ženatý (ovdověl) a měl 5 dětí. Se svou druhou rodinou žil od r. 1907 v nevelkém jihoanglickém městě Crowborough.

Doyle i svým osobním životem dobře naplňoval dobovou představu pravého anglického gentlemana. Byl fyzicky zdatný a až téměř do padesátky působil v několika amatérských **sportovních klubech**: hrál především kriket, ale také fotbal a golf. Když v jižní Africe vypukla Druhá búrská válka (1899 – 1902), během níž britská armáda v těžkých bojích dobyla rozsáhlá surovinově velmi bohatá území obývaná potomky nizozemských kolonistů, Doyle britské válčení publicisticky podpořil a sám v r. 1900 v jižní Africe působil jako doktor v polní nemocnici. V r. 1902 jej král Edvard VII. povýšil do **šlechtického stavu**.

Doyle byl literárně velmi činný. Ovšem ačkoli napsal mj. historické romány a divadelní hry, jeho téměř jediná slavná a stále čtená díla jsou ta, která pojednávají o **Sherlocku Holmesovi**. S Holmesem Doyle **zahájil éru moderní detektivní literatury**. Navázal sice na některé povídky Edgara Allana Poea (*Vraždy v ulici Morgue*, *Zlatý brouk*), ale teprve sám **vytvořil detektivku** jako svébytný žánr, jehož popularita po sto padesáti letech neslabne a patrně zůstane věčná. Navíc Doyle založil chronologicky první a stále živou **anglickou školu detektivní literatury (logicko-deduktivní detektivku)**, dnes existující v protikladu k americké drsné škole detektivního žánru.

Sherlock Holmes je idealizovaný literární charakter. Neurčitého věku, ale fyzicky zdatný; nejasného vzdělání, ale velmi sečtělý, zkušený a inteligentní; svobodný a bez vášnivého vztahu k ženám; vždy nadřazující extrémně racionální, velmi logickou úvahu jakýmkoli emocím. V tomto smyslu je produktem pozitivistické atmosféry, tvořící důležitou složku euroamerické mentality především ve 2. polovině 19. století. Jeho logické dedukce jsou literární ozvěnou druhé průmyslové („elektrické“) revoluce, která protkává svět prostředky předvídatelně spolehlivé komunikace. Holmesovy případy jsou vždy logickým rébusem a jen jako takové mohou být vyřešeny. Neboť i pachatelé jsou Holmesově racionálně podobní, byť se slavným detektivem nesnesou srovnání v morální rovině.

Doyle zároveň přišel také na nosnou myšlenku, jak dokonalého detektiva sblížit s obyčejným čtenářem. Stvořil vypravěčskou postavu Holmesova přítele (v původním smyslu toho slova) **doktora Watsona**, v němž snadno odhalíme autobiografické rysy a jenž je Holmesovým realistickým protějškem. V pravidelných vzájemných rozhovorech nad aktuálně řešeným případem Watson hájí roli náhody, omylu a povrchních motivací a Holmes ho pravidelně usvědčuje z chybné úvahy. Přitom jej ovšem do svého pátrání aktivně zapojuje, takže v Holmesových případech nemají Watson ani čtenáři nouzi o napětí.

Kromě detektivek je z Doylova díla dodnes živý ještě román **Ztracený svět** o výpravě skupiny Angličanů do jihoamerického vnitrozemí, kde přežívají zvířata z minulých geologických dob.

Muzeum Sherlocka Holmese v londýnské Baker Street je umístěno v domě, kde podle Doylových románů slavný detektiv bydlel, a patří k nejpobláznějším turistickým cílům v Anglii.

Některá díla:

Detektivní romány (s postavou Sherlocka Holmese) **Studie v šarlatové** (A Study in Scarlet; 1887; americký film 1933: režie Edwin L. Marin, v roli Holmese Reginald Owen), **Podpis čtyř** (The Sign of Four; 1890; film 1932: režie Graham Cutts, Holmese hraje Arthur Wontner), **Pes baskervillský** (The Hound of the Baskervilles; 1902; americký film 1939: režie Sidney Lanfield, hrají Basil Rathbone /Holmes/, Nigel Bruce /Watson/; film 1959: režie Terence Fisher, v roli Holmese Peter Cushing), **Údolí strachu** (The Valley of Fear; 1915; britský film *Triumf Sherlocka Holmese*, 1935: režie Leslie S. Hiscott, hrají Arthur Wontner /Holmes/, Lyn Harding /profesor Moriarty/); v 80. letech 20. století vznikly podle těchto detektivek australské animované filmy;

Detektivní povídky se Sherlockem Holmesem **Poslední případ, Prázdný dům, Skandál v Čechách** (navzdory názvu se příběh odehrává v Londýně a Doyle tu prozrazuje, že o českých realitách nemá ponětí), **Spolek ryšavců, Strakatý pás** aj.;

Vědeckofantastický román Ztracený svět (The Lost World; 1912; americký film 1960: režie Irwin Allen, hrají Claude Rains /profesor Challenger/, David Hedison /novinář Malone/; stejnojmenné americké filmy z let 1992 a 1998 se Doylovým románem inspiroují jen velmi volně).

http://d3i6fh83elv35t.cloudfront.net/newshour/wp-content/uploads/2016/05/1432069669-1432069669_goodreads_misc.jpg

http://www.stevennoble.com/main.php?g2_view=core.DownloadItem&g2_itemId=3611&g2_serialNumber=3